

מיון וסינון תלמידים המותר והאסור

דף מידע להורים ולתלמידים

לייעוץ משפטי בנושאים אלה, ובכל בעיה אחרת
בנושא חינוך, ניתן לפנות אל:

הקליניקה לזכויות בחינוך
המרכז האקדמי למשפט ולעסקים
טלפון: 03-6000800, פקס: 03-6000801

לעזרה כללית בענייני שוויון הזדמנויות בחינוך
הדתי היסודי, ניתן לפנות אל:

מוקד "צדק חברתי בחינוך הדתי"
תנועת "נאחזי תורה ועבודה"
טלפון: 03-6072739
אחר האינטרנט: Toravoda.org.il

הכלל: אסור למיין תלמידים

בתי הספר הציבוריים בישראל אינם רשאים למיין את התלמידים הנרשמים אליהם. חלוקת התלמידים לבתי הספר תיעשה על ידי הרשות המקומית על-פי אזורי רישום, או על-פי אמות מידה שוויוניות.

אסור!

אסור למיין על רקע הישגים לימודיים;

אסור לערוך מבחני קבלה – פנימיים או חיצוניים;

אסור למיין על בסיס ראיון אישי;

אסור למיין על רקע השתייכות עדתית או קבוצתית אחרת

– זוהי עבירה פלילית ועוולה אזרחית שמזכה בפיצוי עד 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק;

אסור למיין על בסיס יכולת כלכלית, ואסור להתנות רישום או קבלה של תלמידים לבית ספר בתשלום.

האם לבתי ספר ממלכתיים דתיים מותר למיין

על רקע דתי?

לא: להורים הזכות לבחור את זרם החינוך הרצוי להם –

ממלכתי או ממלכתי דתי. בית ספר ממלכתי דתי אינו רשאי למיין, לא על רקע גוון דתי, ולא מכל הטעמים שנזכרו לעיל. בית הספר רשאי לקבוע את אופן הלבוש וכללי התנהגות מתאימים בתוך תחומי בית הספר בלבד.

מהי שיטת "הבחירה המבוקרת"?

האם היא נותנת הכשר למיונים?

בחלק מן הערים הונהגה בשנים האחרונות שיטת "הבחירה המבוקרת" במעבר לחטיבת הביניים, ולפיה הורים ותלמידים בוחרים את בית הספר הרצוי להם. גם בשיטה הזו, אסור לבתי הספר למיין את התלמידים. רק ההורים והתלמידים הם הבוחרים את המסגרת החינוכית.

אם יש רישום יתר לחטיבת ביניים מסוימת, הרשות המקומית אחראית על שיבוץ התלמידים, תוך שמירה על עקרונות האינטגרציה והשוויון.

האם מותר למיין במעבר לחטיבה העליונה?

לכאורה, מתיר חוזר מנכ"ל של משרד החינוך משנת 1989 לחטיבות עליונות למיין תלמידים על-פי הישגיהם. יחד עם זאת, בוועדות מקצועיות שמינה משרד החינוך בשנים האחרונות, נשמעו קולות מקצועיים הפוסלים מיוני תלמידים בחינוך הציבורי מכל וכל. הסוגיה טרם נבחנה בבית המשפט.

האם יש בתי ספר שרשאים למיין תלמידים?

חריג ראשון: בתי ספר ייחודיים

בתי ספר ממלכתיים ייחודיים (לאמנויות, לספורט, למדעים וכד') רשאים למיין תלמידים החל מכיתה ד'. המיון יהיה בהתאם לתחום ההתמחות של בית הספר בלבד, כלומר – על פי כישוריו/ה של התלמיד/ה בתחום האמנות, הספורט, המדעים וכד'.

חריג שני: בית ספר מוכר שאינו רשמי

יש בתי ספר שאינם בבעלות של המדינה, אלא בבעלות פרטית (בדרך כלל של רשתות חינוך). מסגרות אלו אינן ממומנות באופן מלא על ידי המדינה. בבתי ספר אלה, ההגבלות על המיונים פחות מחמירות מאלה החלות על בתי ספר ממלכתיים, ובתי ספר אלה רשאים למיין תלמידים, ולקיים מבחנים וראיונות.

חשוב לדעת!

גם במקום בו מותר לבצע מיונים, אסור למיין תלמידים על רקע עדתי, כלכלי, השקפה פוליטית, או מטעמים שרירותיים אחרים.

בית ספר שמורשה למיין תלמידים, חייב לקבוע קריטריונים ברורים ושוויוניים לקבלה ולפרסמם מראש, וכן לערוך תיעוד של הליך הקבלה, באופן שיאפשר עליו פיקוח.

האם אפשר להרחיק תלמיד/ה חבית הספר?

עלול להתעורר חשש, כי בשל האיסור על מיון תלמידים, בית ספר יקבל לשורותיו תלמיד/ה, אולם ירחיקו/ה מן הלימודים מטעמים שונים. חשוב לדעת:

תלמידי בית ספר יסודי לא יורחקו מטעמים של הישגים דלים בלימודים.

החל מכיתה ז', בית הספר רשאי להרחיק תלמיד/ה לצמיחות בשל הישגיו/ה הדלים, אם התקיימו כל אלה: התלמיד קיבל ציון נכשל ב-70% לפחות ממקצועות הלימוד; התלמיד לא חווה משבר שעשוי להסביר את הכישלון; התלמיד סרב לחזור בשנה שלאחר שנת הכישלון על הלימודים באותה כתה לצורך חזרה על חומר הלימוד.

הרחקת תלמיד/ה לצמיחות (מטעמי משמעת או בשל הישגים דלים בלימודים) תיעשה רק לאחר שמיעת התלמיד/ה והוריו/ה. לתלמיד/ה ולהוריו/ה יש זכות לערער על ההחלטה בפני מנהל המחוז.